

Més enllà del dogmatisme

- L'article de 'The Economist' és parcial, però l'encerta a l'advertir de la reacció davant el catalanisme extrem

ALBERT BRANCHADELL*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 20.11.08

En unes declaracions fetes a TV-3, Michael Reid, el controvertit autor del reportatge de The Economist sobre Espanya, es defensava dels atacs rebuts des de Catalunya demanant que li diguessin "quines dades estan malament". Un té la temptació d'atendre la invitació, encara que no sigui des de l'histerisme habitual sinó mitjançant una anàlisi serena del que Reid diu i també del que calla.

Reid diu que a les escoles de Catalunya "el castellà s'ensenya com una llengua estrangera". Vet aquí una dada que està malament. Ni per la metodologia d'ensenyament de la llengua, ni per la seva presència en el currículum, ni per l'obligació d'aprendre'l que tenen tots els alumnes es pot dir en rigor que el castellà sigui tractat com una llengua estrangera. A part d'això, el que Reid no diu és que en l'informe publicat el 2007 el Grup d'Alt Nivell sobre Multilingüisme de la Comissió Europea afirma que els mètodes d'immersió lingüística com el català "s'haurien de difondre a la Unió". Tampoc diu que la regulació de les llengües en el sistema educatiu és una de les raons per les quals, segons el Comitè d'Experts que supervisa l'aplicació de la Carta Europea de Llengües Regionals o Minoritàries, "s'ha d'elogiar Espanya pel sòlid reconeixement i l'alt grau de protecció assegurats en principi a les llengües regionals o minoritàries".

REID SEGUEIX: "Un espanyol que no parli català no té gairebé cap oportunitat d'ensenyar en una universitat a Barcelona". Vet aquí una altra dada que està malament. La frase de Reid suggereix que el català és una llengua impossible d'aprendre, cosa que és òbviament falsa. Qualsevol espanyol disposat a adaptar-se al règim constitucional de doble oficialitat vigent a Catalunya té totes les oportunitats d'ensenyar en una universitat de Barcelona. El que Reid omet en aquest punt són els esforços de les universitats per conciliar la viabilitat del català en l'ensenyament universitari amb l'atracció de talent espanyol o estranger, dos objectius que no són mútuament excloents. Pregunta retòrica: ¿Reid es va entrevistar amb alguna autoritat universitària per fonamentar la seva asseveració? Llegint Reid, un té la sensació que en lloc de descriure la realitat catalana de forma equànime per als lectors de The Economist, el que fa és prendre partit per una visió determinada d'aquesta realitat, una hipòtesi que confirma l'entrevista concedida a El Mundo el 13 de novembre, on, entre d'altres coses, Reid afirma que "és veritat" que Pujol va ser un cacic. Una altra pregunta retòrica: ¿Reid qualificaria de cacic Helmut Kohl pels seus 16 anys de canceller?

Ara bé, encara que a Reid li hagi sortit un article bastant més parcial del que se n'ha d'esperar d'una publicació com The Economist, una frase del reportatge mereix ser salvada. "El dogmatisme lingüístic dels nacionalistes està provocant una reacció agressiva [backlash]". Després del manifest de Fernando Savater i companyia, això del "backlash" és evident. I, amb el diccionari a la mà i amb un mínim esperit d'autocrítica (absent en les reaccions de la consellera Tura, de l'ambaixador a Londres Xavier Solano i tutti quanti), això del dogmatisme lingüístic, potser també.

Tots els partits renoven les seves idees. El PSUC va deixar de ser comunista i avui els seus hereus es consideren ecosocialistes. El 1977, CDC advocava per un programa socialdemòcrata; avui està a la Internacional Liberal. Abans del 1989, ERC era un partit autonomista; en el congrés que va projectar Àngel Colom, va abraçar l'independentisme. En el congrés de Suresnes del 1974, el PSOE va incorporar al seu programa el principi d'autodeterminació, "que comporta la facultat que cada nacionalitat pugui determinar lliurement les relacions que mantindrà amb la resta dels pobles que integren l'Estat espanyol". Després del 1977, mai més es va tornar a saber del principi del qual havia de partir indefectiblement "la definitiva solució del problema de les nacionalitats que integren l'Estat espanyol". Més endavant, va abandonar el marxisme.

NO OBSTANT, hi ha una cosa en la qual els partits catalanistes a penes han evolucionat en les últimes dècades, i és en la qüestió lingüística. És possible que Reid utilitzi l'expressió dogmatisme amb propòsit de retret; en la seva dimensió descriptiva s'ha d'acceptar. Tota la política lingüística catalana parteix d'un dogma, que els dogmàtics, per descomptat, consideren un fet: el català és la (única) llengua pròpia de Catalunya. En un llibre publicat el 1996, Àngel Colom va suggerir que algú hauria de tenir "el valor" de revisar aquest dogma. Fins al moment, ningú ho ha fet i tots els partits de l'arc catalanista ho segueixen professant, encara que en algun cas sigui amb l'estricta fe del carboner.

Del dogma de la llengua pròpia en neixen uns altres: per exemple, el català ha de ser la llengua de l'ensenyament, i qualsevol concessió al castellà en aquest terreny és inacceptable. Renovant la crida de Colom, potser ha arribat el moment que els catalanistes revisin els dogmes

lingüístics heretats de la transició: no per complaure Reid, i menys encara Savater, que professa dogmes no menys controvertibles, sinó pel bé del país. El dogmatisme lingüístic és una mala recepta per a la cohesió social, i a Catalunya la cohesió social no és un dogma, sinó més aviat una necessitat vital.

* Professor de la Facultat de Traducció i Interpretació de la UAB.